

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold.— Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošljajo opravniku in sovredniku Antonu Laknerju, v magistratni ulici (Contrada del Municipio), h. št. 38. Vse pošiljatve haj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Slovenski volilci, sopet na noge!

Volitev državnega poslanca za kmečke občine v Goriškem, Tominskem in Sežanskem okraji, ki se je vršila 15. t. m., ni se dognana, ker noben treh kandidatov nima absolutne večine glasov.

Izid volitve je ta: Dobil je glasov

	v Gor.	v Sež.	v Tom.	v Bovecu	Skupaj
dr. Tonkli	69	12	9	4	94
Winkler	20	1	49	9	79
dr. Lavrič	32	36	7	—	75.

Potem pride do ožje volitve med našim kandidatom dr. Tonkli-jem in vladnim kandidatom, c. k. okrajnim glavarjem g. Winkler-jem, ki se bo vršila že v ponedeljek. 20 t. m.

Naša stranka zamore z izidom volitve za zdaj zadovoljna biti, ker moralna zmaga je naša vkljub nepostavnemu pritiskanju in zaničljivemu obnašanju pred volitvijo in pri volitvi nekega c. k. uradnika na Tominskem in vkljub ostudnemu in zlobnemu rogovilenju nekaterih „Sočanov“ po Goriškem in po Krasu.—

Ona početja razkrijemo prihodnjič. Za zdaj, slovenski volilci, le to: Ako ostanete „Sočani“ dosledni, da nočejo c. k. uradnika za poslanca, in ako Vi vsi, ki ste glasovali za dr. Tonklija, ostanete trdni in neomahljivi tudi pri drugem glasovanju, zmaga je naša, in tako mora se zgoditi, ako ste značajni in mož beseda, kar ne dvomimo. — Ali zadnja „Soča“ govori že za Winklerja. Tudi prav. — Zdaj vemo, kaj ste.

Da so se „Sočini“ kolovodje, ki se štejejo neodvisne, z vso silo in močjo in z vsimi sredstvi, pripuščeni in nepri-

puščeni, dostojnimi in nedostojnimi, potezali za svojega kandidata dr. Lavriča, to zapopademo in lahko jih, saj deloma, izgovorimo; da so pa Tominski volilci, ki se štejejo za politično zrele (!!!), v sedanjem političnem položaji glasovali za c. k. uradnika, za vladnega kandidata, tega ne razumemo in ne moremo zapopasti. Reči moramo le to, da jim je več ležeče na osebnem prijateljstvu in morda na kaki morebitni (?) materialni koristi za svojo kraj, kot na obnem blagru. — Še manj pa zamoremo izgovoriti merodajne narodnjake po Tominskem, posebno duhovščino, da je v tako kritičnem položaji, pri bistvenem vprašanji za slov. narod, kakor so sedanje volitve, roke križem držala ali se saj na dan ni upala, razun male častne izjeme.

Kaj pa oni Kanalski volilci, ki so glasovali za Winklerja? — pri njih velja „boter“ in „kompar“, več kot vse dokazovanje.

S tim pa nočemo črniti g. Winklerja; nikakor ne. Mi ga spoštujemo in cenimo njegove zasluge v duševnem in materialnem obziru za naš Slovence na Goriškem, in Bog daj, da bi Avstrija imela več takih okr. glavarjev. — Ali za njega, kandidata sedanje vlade, ne moremo in ne smemo nikakor glasovati.

Tedaj, slovenski volilci, v sedanjem položaji, ne zamore Vam biti dvomljivo, za katerega imate glasovati, ali za dr. Tonklija ali za Winklerja. Ako ste narodnjaki, in to menimo, da ste, glasujte složno za dr. Tonklija, pa pridite sopet vsi, noben naj ne ostane doma, gre za velevažno, odločilno stvar.

Na noge tedaj, možati Brici in nam zvesti Kananci, vrli Ipaveci, sosebno vi Ri-

henberžani in Šmarjenci, Kamenčani in Šempasci in dr., na noge trdni Kraševci, na noge tudi vi Tominci, ki hočete za narodno stvar se bojevat. Ne vstrašite se nobenega, glasujte za dr. Tonklija složno, da rešite čast goriških Slovencev pred slovenskim narodom!

Čujte, kako „Sočani“ agitujejo!

Po naključbi nam je došlo sledečo pismo:

Blagorodni gospod!

Uže so razpisane volitve poslancev za državni zbor in sicer se imajo vršiti pri nas na Goriškem za malo posestvo dne 15. oktobra t. l., za mesta in trge 18. oktobra.

Vse stranke se skrivno in očitno pripravljajo in gibljejo, da bi se naklonila zmaga na njihovo stran in tudi mi ne smemo rok križem držati, če nočemo propasti in tako škodovati napredku Slovencev na Goriškem. Izid poslanskih volitev je pa v prvi vrsti in edino odvisen od volilnih mož, kateri se bodo po celem Goriškem volili dne 9. tekoč-ga oktobra.

Če bo večina volilnih mož našemu kandidatu ugodna, potem smo gotovi, da zmagamo in da bode tudi v bodoče lepo napredovala slovenska reč na Goriškem.—

Zato pa Vam prav gorko na srce polagamo, da kot iskreni rodoljub in prijatelj naše strani vse storite, kar je v Vaši moči, da se izvolijo taki volilni možje, ka-

Listek.

Siromaštvo.

(Dalje.)

V teh naših časih pa nima več cerkev toliko premoženja, kakor nekaj; država je večidel svojo roko na to premoženje stegnila, s tim pa tudi dolžnost prevzela, za uboge in siromake skrbeti. Država skrbi za nje s tim, da srenjam dolžnost nalaga, naj vsaka za svoje uboge skrbi; in da tam kaj pripomaga, kjer srenja sama tega storiti ne more. To se navadno godi pri velikih nesrečah, pri povodnjah, potresu, pogorenji, toči itd. ter nareduje nabiro milodarov za take od nesreče zadete kraje, pa zida ubožnišnice, sirotišnice, siromašnice, bolnišnice, delalnice za pohajače, šole za uboge itd. Pri vsem tem pa žuga Evropi vedno bolj se množeče uboštvo, ker se število siro-

makov strašno narašča, in res se je skoraj čuditi, da v deželah, v katerih je civilizacija naj več napredek uže storila, to je, kjer so se izobraženost, učenost, obertništvo in političke svobodne ustave naj bolj razvile, postavim na Angleškem, Francoskem, v Holandiji, Helveciji, Virtembergu, na Saksonskem itd., da je, pravim, v teh deželah veliko več ubožnih siromakov, kakor n. pr. na Turškem in Rusovskem, kjer imajo naj manj ubožih, to je, takih, ki živijo od državne pomoči. Vzrok množenja in vedno večega širjenja uboštva je prvič: deljenje premoženja in posestev, in s tim vzrokovano hitro množenje ljudi, kot nasledek tiste državno-gospodarstvene teorije, ktera uči, da raste blagostanje države toliko, kolikor je več ljudi in več delalcev. Drugič, obertnijska svoboda, ki ta isti sad rodi. Tretjič, obertnija, in kupovanje na debelo, ter tvornice ali fabrike, ktere dajajo v nekterih krajih ljudem kaj zaslužiti, pa ne dovolj, in ne za vedno; zato

je vsaka nova fabrika ob enem nova naselbina ubogih siromakov. Na zadnje je vzrok vedno večega množenja in naraščanja uboštva dolgi mir, kar je ta nasledek imelo, da so se ljudje močno pomnožili, pomehkužili in večidel tudi popačili in spredili. Spridenje in npravno popačenje ljudi je poglavitni vir vedno se naraščajočega siromaštva, vzrok pa te popačenosti je nevéra.

Države ne morejo z nobeno postavo več storjenih napak se rešiti, pač pa jim je še mogoče, nadaljno širjenje tega zlega vsaj zadržati in ubraniti, ako vrata zaprejo naprej deročemu siromaštvu, to je, ako vzroke odpravijo, ki smo je tu zgorej pokazali, ktera vrata so države same široko odprle. Pa tudi to ne zda nič, in vse siromašnice, naj se kakor koli si bodi imenujejo, ne pomorejo nič, ako se pustí, da npravna spačenost, in njena mati, nevéra vedno naprej gospoduje in se povsod širi; tedaj bomo videli le, da se pri nas ures-

teri se naslanjajo na našo, Sočino stran in so ob enem zadosta zanesljivega značaja, da se ne dajo *jo lemur si bodi*, posebno pa po nekterih duhovnih premetiti. Pozvejte take može, kateri pa morajo ob enem zupanje svojih sosedov uživati in priporočajte jih previdno in umno delovaje, da bodo na dan volitve, to je 9. t. m. izvoljeni kot volilni može.

Povdarjajte posebno možem Vašega kraja, da noben zaveden državljani in pravi rodoljub ne voli uradnikov za poslance, niti ne privrženecv tako zvane pravne stranke; kajti uradnik ne more dvema gospodoma ob enem vstrzati, privrženec pravne stranke, kakoršen je dr. Tonkli, pa se mora uže po programu te stranke potezati pred vsem za *stanovske* interese in pravice in potem šele za korist svojega naroda. A pripetiti se vtegne, da pridejo narodne pravice s *stanovskimi* navskriž in v takim primerljaji ima poslanec pravniarske stranke zavezane roke in ne more nič storiti za — narod.

— Razlagajte tudi kmetom, da le omika jim pomore do svobode, in da le svoboda jih pripelje do uživanja vseh človeških pravic. Kakor smo pred Bogom vsi enaki, ravno tako moramo biti v državi in pred postavo. Tisti pa, ki hočejo, da kmet živi v temi, niso njegovi prijatelji, ampak njegovi tlačitelji so in na sreci so jim edino le njihove osebne koristi. O lastnostih kandidata pravne stranke na Goriškem, dr. Tonkli-ja govoriti je nepotrebno; njegov značaj je po organu našega društva zadostno osvitljen; vsak kmet, ki je imel s Tonkli-jem kaj opraviti, ga mora poznati.

Na posled Vas prav vljudno prosimo, da nam *koj po lončani celitvi* 9. t. m. naznanite vse izvoljence in da nam poročate, kakšni so in česa nam je od njih pričakovati.

Delajte, za Boga, pa delajte neprestano in previdno, dogovorno in složno z vsemi onimi rodoljubi v tamkajšnji občini in okolici, katerim je za narodne pravice toliko mar, kakor Vam in nam. — Premislite, da to delovanje je dolžnost vsakega rodo- in človekoljuba!

Na zdravje!

V Gorici 1. oktobra 1873.

Odbor narodno-političnega društva „Soča“

Podpredsednik:

Doljak

Dolenc.

Tajno za Vas in druge naše prijatelje.

Nekaj o petju.

Kedo bode vendar vedno po enem snopu udrihal! Pojmo izpod kapa pod streho. Obdelujmo raje malo drugo polje, ki je tudi „Glas“-ov element, „Recimo koju“ o cerkvenem petju sploh.

Bodimo pa v tej zadevi odkritosrčni, ne prikrivajmo madežev, ki jih mora vsakdo videti, če noče navlašč očij zapirati. Ako same sebe slepimo, ne pomore nam to nič; nasprotno, to nam škodi, ker slepeči se zaziblujemo se takó rekoč odeti s trdo škorjo nakopičenih pogrškov in spimo letargično spanje od leta do leta; zaljubimo se v to, kar v našo večjo ali manjšo sramoto na nas viš. Stvar je nujna, glasno tirja od nas, da se spremeni, da napredujemo v tej stroki.

V raznih cerkvah namreč je petje, kakor smo na lastna ušesa se prepričali, da kar naravnost povemo, škandalozno; nij treba človeku biti muzikaličnemu, da to presodi; toliko umé vsak vaški čedar. Tako petje, kakor se semtertje sliši, ne pristuje niti v farno, niti v katero drugo cerkev; cerkev je kraj molitve, v kateri ne spada tako petje, ki je prav sposobno vernike v pobožnosti motiti, nikakor pa vzbujati in povzdigovati srea iz težkih zemeljskih spon v nebesne višave. Petje, pri katerem se glasovi vže zaradi nepoznanih, ostarelih, srednjoveških načinov (viž) raznih pesnij cepijo, takó, da lahko primerjamo zbrano verno množico živo prepirajočim se strankam kake viharne politične celote, — petje, pri katerem se mnogokrat revček — solo s svojim hripavim, rezajočim glasom na vse pretege prav po o — zadira, da človeka kar ušesa bole, in da nestrpljivo čaka konca božje svečanosti, — tako petje ne pristaja v božje svetišče. Tako petje pa

tudi nij pravo ljudsko petje. Kajti ljudsko petje, to je lepa reč! Tak mogočin ljudski kor, v katerega izlivajo pobožni verniki svoje glasovo kot izraz poštenega, nepokvarjenega duha, kot odmev odkritosrčne, nedolžne udanosti do najvišega bitja v skupno harmonično načinke, — tak kor nas nehoté spominja na prve kristjane, kateri so bili „enega duha in stanovitni v molitvi“, — kakor pravi sv. pismo —, tak zbor mora geniti človekovo srcé!

V nekaterih krajih na Krasu traja še vedno starodavna, skoro bi človek rekel, Adamova navada, da jo kak domači vaški trebušček, kateremu se na licih in nosu pozna, da ima za sapo dobro zalogo, ureže naprej, in da potem celo ljudstvo „lajsa in lavsa“ za njim v čudnih „durih“ in „molih“ — noter do konca maše. Človek, ki pride iz tacega Babilona na prosto, res bojazljivo poskusi, ali mu organ še služi, ali nij oglušil popolnoma. In to smo zapazili celó v taci krajih, kjer bi lahko drugače bilo, kjer so v vasi mlade, sposobne moči, ki bi po dolžnosti in vesti morale na to gledati, da se stvar predrugači. V drugem kraju zopet je ona nesrečna nesloga, ki presaja nasledke kakoršnega koli prepire celó v božje svetišče, posebno kako ravnanje med občinskimi možmi, kriva, da glas, ki po žganju diši, na častnem organistovem mestu tuli. Je li to spodobno? Je li čuda, ako morajo ljudje iz bolj omikanih krogov iz cerkve odlaziti zbog čudovito originalnosmešnih produkcij tacega „virtuoza“, kakor smo imeli priliko zapaziti?

Pohvalno moramo pa omeniti, da se v drugih krajih cerkveno petje lepo goji, kolikor se more to doseči s faktorji, ki jih imamo na razpolaganje. Zeleti bi bilo le, da se le preveč ne preobrača in da se vselej ljudskemu petju častno mesto odmeri.

Kaj hočemo pa reči o petju, ki se sliši zunaj cerkve, in o pesnih, ki jih naša mladina popeva? Mladost pa petje, — to gre skupaj, nij mogoče misliti si mladine, ki ne popeva, ki ne izrazuje svojih občutkov, — veselih in žalostnih, ki ne kaže svoje jasne, vesele zdravosti na očividni način; mladenič in deva, — oba pojeta v vsakem slučaju, pri vsaki priložnosti! In

niči pravljica od lernejske kače, kateri ste koj dve glavi izrastli, kedar ji je kdo eno odsekal. Nevéra je porodila splošno uboštvo, in iz občnega uboštva se je komunizem zarodil, ali kakor hoče kdo tisti nauk imenovati, ki trdi, da je lažnjiv nauk katoliško-kristijanske vere, kateri uči, da si človek s zatajevanjem, s terpljenjem, in z udanostjo v Božje naredbe in v svojo kakoršino koli osodo pri Bogu mnogo zaslužiti more; ki nebo in nebesčane preklinja, češ, da ri res, da bodo tam gori plačilo dobili, kateri tu na zemlji nadloge in težave, uboštvo in pomanjkanje z udanostjo in poterpežljivo prenašajo; ki meseno slast opravičuje, svete družinske vezi trže, strupeno zavidnost goji, in dosledno neprestano puntanje, borenje med posestvom in uboštvom, z eno besedo, sirovost in uničenje vsega obstoječega prinesiti mora.

Zoper nevero imamo eno samo sredstvo, sveto vero. Vera mora tedaj vso svojo moč in delavnost razviti, mora do-

puščeno ji biti, da sme brez ovér prosto delovati, ako se ima zopet odpraviti uravna gniloba, ki se je v večem delu naše Evrope človeške družine lotila, in jo spodjeda. Država mora zopet *kristijanska* postati, ako se boče obdržati in ne poginiti. Ali se more pa država imenovati kristijanska, ki ne pripušča cerkvi, da bi svobodno delovala, marveč ž njo dela, kot s tujo sovražno oblastjo, med tem, ko je vendar le cerkev nekdanjo sirovost premagala, in izobraženost porodila, ktera našo v primeri majhno Evropo nad ves drugi svet slavno povzdiguje? Politiške prekucije so se od nekdanj godile, ali socijalne prekucije, ki uničuje vse pravo, vse ustanove, in blage naredbe od družin, srenj, države in cerkve ustanovljene, ni bilo še nikoli, še celo Islam je ni popolnoma v celem svojem obsegu seboj prinesel. Da toliko hvaljena civilizacija ne varuje narodov, da ne bi nazaj padli v divjost in sirovost, kažeti nam leti 1792 in 1848, da, recimo še

1871 v Parizu; da posvetno modrijanstvo ne daja človeškemu rodu nobene terdne нравne podstave, dokazali so Greki, stari Rim in nova naša doba: to in uno zamore le kristijanska vera dati in ubraniti. Naj število ubozih v Evropi v tej meri napreduje, kakor od leta 1815 do zdaj; in to se zgodi gotovo, ako se Evropa zopet na kristijanski, verski podstavi ne prerodi: tedaj bo Evropo tista osoda zadela, ki je zadela pagansko rimsko cesarstvo, in le po silnih strahovitih dogodkih, katerih ne more noben človek naprej določiti, kakošni bodo in kako dolgo bodo trpeli, izcimila se bo, kakor po preseljevanji narodov, na opustošen zemlji nova srečniša doba.

(Dalje.)

kako lepe so naše pesni, kak dragocen zaklad je naša narodna poezija! Pa — žalost! demoralizacija, ki se je prikradla do tihe bajte našega kmeta, je ugrabila naši mladini blago čuvstvo in ljubezen do onega, kar je ustvaril narodni genij, kar se je narodilo v občutljivih, za krasno in blago prijemljivih prsih slovenskega naroda. Mesto domače robe, ki nas spominja na davno preteklost in zdravi značaj naših prednikov, se ugnjezdjuje in utrjuje ohola, umazana tujščina; slišijo se popevke, katerih so se naši nekoliko časa na tujem ži veči fantalini nalezli, ki se domov prišedši širokoustijo in ponašajo se svojim ostrupenim glasom na slavo „Narod“-ovega velikana, prekucuha Garibaldija pa italijanske vlade. Se ve, da ne zabijo taki pobalini izpihati se s kako ne ravno lepo besedico nad papežem, z besedico, ki kaže njih kletost mišljenje do čestitega Vatikanskega jetnika. Za take atentate zde se tla nekje v vinski deželi na desnem bregu Soče posebno ugodna. „Novoerni liberalno-slovenski šmir“: „Soča“, „Narode“, „Tednik“ — kaj hočete še več?! To je pravo maslo za Vas okolo srca, kaj ne?!

Rodoljubi in domoljubi, katerim bije sreče za blagor in čast domačo! Evo Vam priložnost, da dejanski pokažete moč ognja, ki Vam gori, na ognjišču sreče. Kar se sekire — in medias res nasproti tacemu sovražniku, — odločno pa previdno! Veliko se da premagati s trdno voljo pa s krepko dlanjo. Pazite posebno Vi, čestiti gg. duhovniki, da se v božjem svetišču hvala in slava peva Bogu na spodobni način, da se odstranijo madeži in črne lise, ki nasprotujejo svetosti kraja, pa tudi dostojnosti. Pazite pa tudi, kolikor je to v Vaši moči, da se naša mladina ne nasrka tujega smradu, ampak, da se raduje zajemaje si tvarine za veselje iz dragocene domače posode, iz nepokvarjenega, zdravega narodnega pesništva. Posebno naj bi naši mladi učitelji v tej stroki uspešno delovali, za kar jim bode narod slovenski vselej gorko hvalo vedel. (Temu spisu dodamo prihodnjič pojasnilo. — Ur.)

Dopisi.

S Tominskega, 10. oktobra. V novi dobi, posebno od kar je naša poknežena grofija v okrajna glavarstva razdeljena, je pri vsakem glavarstvu tudi *cestni odbor*, ki ima pred vsem dolžnost na to gledati, da so tako imenovane skladovne ceste, kjer so, v dobrem stanu ohranijo, in kjer jih ni pa bi potrebne bile, da se napravijo. Cestni odbor goriškega glavarstva se v tem zmislu jako hvalevredno obnaša. Da je tudi v goriškem okraju še veliko pomanjkljivega, rad priznam in temu se tudi nobeden čudil ne bo, kdor pomisli, da ceste veliko denarja požrejo in da odbor nima milijonov na razpolaganje. Tudi cestni odbor tominskega okraja dela, pa dela na tak način, da njegovega delovanja ne morem popolnoma odobravati.

Gotovo je še vsakemu v spominu prepričanje, ki se je bil vnel za časa tominskega paše Grossmanna, ktera cestna črta bi imela Tomin z Gorenjskim vezati. Ko je

bila črta iz Tomina skozi Podmelce, Grahovo, Hudojužno, Podbrdo in čez Petrovbrdo do Podmelec že deloma dodelana, začeli so delati še le bolj potrebno in za vsakega nepristranskega tudi bolj pametno črto iz Tomina do Cirkna. Iz Gorenjskega do Cirkna bila je cesta že poprej dodelana. Za to črto, kolikor se spominjam, je tudi deželni zbor goriški že večje svote dovolil iz deželnega zaloge, in vendar še danes ni dodelana! Kaj je temu krivo? Gotovo le sebičnost nekterih Tomincev je zadolžila, da se za zdaj manj potrebna črta čez Petrovbrdo dodeluje, preden je Cerkljanjska dokončana. Da je tudi Tominski glavar le orodje takih sebičnih Tomincev, kakor je bil poprej Grossmann, kdo tega ne vé?

Ali spada v delokrog cestnega odbora to, da si občine napravijo vožne poti, ne vem, to pa vem, da bi glavar v tej zadevi zamogel kaj storiti, če ne družega, jih vsaj na to napeljevati. Občinske poti našega glavarstva so pa res take, da se Bogu smili, ne svetujem nobenemu po njih hoditi, voziti se po njih je pa popolnoma nemogoče. Tako ima n. pr. občina Šebrelje 1238 prebivalcev in nobene vožne poti. V Otalež (1008 preb.) se z otovorjenim konjem komaj pride, v Novake (886 pr.) bi se prazen voz dal pripeljati, ravno tako tudi v Ravno (257 pr.) in v Orehek (538 pr.). Občine: Bukovo (807 pr.) Šemviška gora (1395 pr.) k kateri spada tudi Tribuša (788 pr.), ki je pa zraven Cerkljanjske ceste, Ponikve (1163) imajo take poti, da potrebuje za vožnjo enega kvinča vina par konj. V Nemške Rovte (563 pr.), Stržišče (676 pr.) in Obloke (404 pr.) se s konjem ne more priti. Občinska pot iz Tomina skozi Dolje, Gabrije, Volarje do Selišč je tudi jako revna; še slabši pa edina vožnja pot Libušinjske občine (1651 pr.) iz Selišč skozi Kamno, Smast do Ladri. V tej občini 4 vasi nimajo nikakoršne vožne poti. Občina Dreženca (1084 pr.) si je letos dodelala kolovoz, ki pa še veliko pomanjkanj, kaže, še bolj revna pot pa je do Livka (820 pr.). Občinski kolovoz, ki ga imajo občine: Kreda (1200 pr.), Sedlo (963 pr.) in Breginj (1247 pr.) je tudi v tako slabem stanu, da potrebujejo par konj ako hočejo polovnjak vina do Breginja spraviti. Molčim od Soče (1143 pr.) in Trente (410 pr.), saj imajo pot, ki je še za koze prenevarna, in nič bolje se ne godi nekterim soseskam tominske in podmelske občine. Ali bodo občine kdaj prišle k spoznanju, kako potrebne so dobre poti in koliko da koristijo, ali bo tominski okraj dobil kedaj takega glavarja, da mu bo tudi gledé komunikacije še kateri drugi kraj na mari *ne le samo trg Tomin*, ne morem povedati. Toliko pa vem, da se je dozda v tem obziru od ene strani prav kratkovidno od druge strani pa prav enostransko ravnalo.

Iz Rihenberg, 13. oktobra. — Neko človeče me imenuje v 41. št. „Soče“ dr. Tonkli-jevega *agenta*, zakaj, ve vsak. Ta možicelj bi bil rad, da bi bila njegova stranka zmagala, ker je pa propadla, maha okoli sebe, in grdi ljudi, ki ne trobijo v njegov rog. Da, kdor ni do zdaj poznal

liberalne stranke, spoznal jo je gotovo na dan volitve. — *Grdo psovaje* jim je — *omika, terrorizem, turški terrorizem pa — svoboda*. Le tako naprej, gospoda, vsak dan se bolje poznamo.

Da je nastal med volitvijo prepričanje ni čuda, saj ga je županova *nevednost* zakrivila. Razposlal je namreč A. H. in J. H. v Branico listnici ter ju je vabil, naj prideta k nam za njegovo stranko volit, a ker sta že v Š. volila, prašali smo g. komisarja, ali imata pravico *tudi pri nas* voliti. G. komisar je rekel, da ne. S tem sem se toraj blamiral, gospodine dopisun, da sem pokazal, da g. župan *postave* ne pozna! G. županu, ki me je pred volitvijo v pričo nekterih volilcev črnil, češ, da sem sto let za drugimi zaostal rečem le-to: Kaj hočete, Kraševci sem ter nepremakljivo stojim kakor siva kraška skala za geslo: Vse za vero, dom in cesarja.

France Fabian, posestnik,
leta 1853 v Rihenberg „preseljen sosed.“

Ogled.

Avstrija. Pregleda volitev za državni zbor do danes še nimamo tudi površnega ne. Žalostno je, da so na Koroškem naše stranke kandidatje padli (tudi vrli Einspieler!); mislili smo, da zmorejo, ker je sama „N. fr. Presse“ pravila, da ustavoverna reč slabo stoji. Na Českem je v kmečkih občinah do danes ($\frac{15}{10}$) izvoljenih 11 ustavovercev in 17 opozicijskih poslancev. Za nas naj bolj mikalne so — se ve da — naše domače volitve na Slovenskem.

Zadnji trenutek bije še enkrat pomenljiv glas na uho onih naših, ki so naša deželna nesreča, na uho slepih naših mladih politikarjev, sosebno na Kranjskem. Eklatanten dokaz nezrele, trmaste v sebičnost zatelebane politike „Mladih“ je to, da so kandidaturi Hohenwart-ovi, ki vso ustavoverno Cislajtanijo že sama na sebi s strahom napolnuje, nasproti postavili kandidature moža, ki še njihove stranke ni, moža brez programa, moža, čegar razmere do ustavovercev — da ne rečemo drugače — še do dna pojasnjena niso. Hohenwartu nasproti — Razlaga! To je grenka ironija. In to samo zato, ker Hohenwarta očee Bleiweis kandiduje! Zametujejo naši mladi H., ki bi imel biti vogelni kamen v tistem poslopji, ktero hočemo federalci zidati! Oh, da bi se to njihovo nepolitiksko ravnanje ne maščevalo nad njimi! Ako modrega klica, kakor je bil te dni v „Politiki“ in „Obzoru“ čitati, ne poslušajo, potem si moramo misliti, da „quos Deus vult perdere, dementat“ (kogar hoče Bog pogubiti, oslepi ga.). — Drugi teden bomo znali kaj več povedati.

Spet se nekaj čuje o razpustu sedanjega ministerstva. Nekteri pravijo, da pojde samo Depretis, češ, da je on „kracha“ kriv, ali pa da ne zna zapolniti brezdna, ki se je odprlo po dnarstvenem polomu, in ki preti pogoltniti ustavoversko gospostvo. Drugi pa trdijo, da bo moralo vse ministerstvo odstopiti, ter da pride na njegovo mesto uradniško ministerstvo, po Lasserji sestavljeno, ki bi imelo stati nad stranka-

mi. Pač, „*Lasser*“ in pa „*nad*“ strankami! — Še neke druge premembe se napovedujejo, zadevajoče dva bivših goriških okrajnih glavarjev. Baron Kubeck, namestnik v Gradcu ima biti prestavljen v Berno, v Gradcu bi prišel potem gorenje-avstrijski namestnik, na njegovo mesto pa bukovinski dež. predsednik, bar. Pino.

Na Dunaj pride te dni nemški cesar Vilhelm. Pruska policija neki na vse krip-lje dela, da bi bil sijajno sprejet, kakor uni pot Viktor Em. Vse kaže, da ga bodo avstrijski. Nemci res slavili nekako, kakor svojega prihodnjega cesarja. In še so ljudje, ki tega — ne vidijo!

Precejšen hrup je zdaj na enkrat postal zastran neke spomenice, ki jo je turška vlada podala zastopnikom vnanjih vlad pri njej v Carigradu pooblaščenih, in to v zadevi *bosenskih kristjanov*, ki so letošnje spomladi in poleti ušli in prišli na avstrijska tla. Ti kristjani, kateri so bili prisiljeni uiti, ker so jim Turki na vsak način nagajali, in jih preganjali in ker jih turška vladna oblast ni hotela varovati in braniti proti krivičnim napadom, podali so meseca avgusta t. l. svojo pritožbo naši avstrijski in vsem onim vladam, ktere so podpisale l. 1857 v Parizu tisto pogodbo, v kateri so kristjanom v Turčiji zagotovljene neke pravice (med temi tudi ta, da smejo imeti pri svojih cerkvah zvonove). Vsled pritožbe bi se bile imele zadeve v Bosni skupno preiskovati po turških in družih vlad zastopnikih. Turška vlada pa je sama nekaj poizvedala in véruje, kar jej njen glavar v Banjaluki sporoča. Ta pa je očrnil dva avstrijska konzula — Teodorović-a in Draganić-a — češ, da sta ona, ali prav za prav Dr., vseh homatij kriva, ker kristjane zoper Turčine ščuvata in panslavizem širita. Sploh pa, da je ves krščansko-turški prepir brez vse pomembe in le čisto domača zadeva. Pisana je turška spomenica brez ovinkov in skoraj surovo. Naša vlada je po tej čudni spomenici razžaljena, prvič za to, ker turška vlada ni bila mož-beseda in je bosenske reči sama pristransko preiskovala, drugič ker ni hotel turški glavar avstrijskega konzula pred se pustiti, in tretjič, ker je turški memorandum nekako ošabno pisan. Officiozni listi (avstrijski) so začeli precej oestro pisati proti turški vladi; tem bolj jej očitajo njeno nesposodobno in razžaljivo vedenje, ker jej je bila Avstrija do sedaj prijazna. Žalibog preprijazna jej je bila! Bomo videli, ali bo kaj jajec po tem uradnem kokodakanji.

Nekaj pa moramo tu še omeniti. Kdo ne pozna — vsaj po imenu — nove „svobodne“ „*Presse*“ na Dunaji? Kdo ne pozna te orjaške babilonske k...e? Ta brez-sramni list, za ktere ga naš „disposicions-fond“ — Bog zna — koliko tisuč gold. na leto, — da včasih na tisuče za en *sam sestavek* — potrosi, — ta brez-sramni list (od turške vlade podkupljen) se poteguje proti kristjanom za Turke, proti avstrijski vladi — za Turčijo! Ni zadosti. Ravno zdaj teče (pravi „*Kölner-Zeitg.*“) pogajanje s prusko vlado, kateri se hoče „*Neue freie Presse*“ prodati!! To je vrhunec židovsko-časnikarske korrupcije. In tako fabriko občnega menjenja zagrinja naša vlada

s plaštem svoje veljave in pomaga jo vzdrževati!

Vnanje države. Prizadevanje francoskih monarhistov (fuzionistov) je zadelo neki na zadržke. Grof Chambord neče odstopiti od stare bele razstave svoje rodovine in noče že naprej obečati ustave in s tem pogojem zasesti prestola kraljevega. Francozi (tudi fuzionisti) želé namreč obdržati tribarvno (naši slovenski podobno) drž. zastavo, ktere so vajeni odkar so bili (stareje hiše) Bourboni pregnani. Ustavo, kakoršno si bodi, bi znabiti Henrik V. podelil, samo principno kot naprejšnji pogoj je neče sprejeti. Ako Chambord pri teh svojih načelih ostane, potem se brzkone monarhija razbije. Ali nadejajmo se, da ne bo tako. — Te dni je grof Chambord bil v Salzburgu in sprejel tisto deputacijo francosko, ki se z njim pogaja zastran ustanovljenja monarhije in se po drugi strani porazumeva z monarhistovsko stranko narodnega zbora.

Nemčija. Nadškof Ledohovski, s katerim imajo pruski nadpredsednik pa sodnije toliko opraviti, je na smert bolan za legarjem.

Domače novice.

(Duh. spremembe.) Č. g. Martin Zucchiatti, vikar v Fojani, gré za vikarja v Gradno na mesto č. g. Jos. Rotar-ja, ki je šel v pokoj; č. g. Alojzi Fabiani, kaplan v Ločniku, gré za kaplana v Solkan; na njegovo mesto pride novoposvečenec Friderik Lenardič; č. g. Vincenc Tomagnin, subsidiar v Kviškem, gré za vik. v Fojano; č. g. Anton Šfligoj, vikar v Lokavcu pri Ajdovščini, je postal podvodja in ekonom v centralnem semenišču; na njegovo mesto pride kaplan v Črničah, č. g. Andrej Jug.

Razne vesti.

— *Grofa Coronini-ja*, deželnega glavarja postopanje pri volitvi 15. t. m. je vse osupnilo. Da ne bo za dr. Tonkli-ja glasoval, to smo že prej vedeli, ker je pri volitvi volilnih mož nekemu duhovniku ostentativno nasprotoval, mislili smo pa, da bo za g. Winkler-ja svoj glas oddal; pa ni bilo tako. Ko je prišla nanj vrsta, izgovoril je s patetičnim glasom imé *Karola dr. Lavrič-a!* Veseli nas nekako tudi to, ker nam nekaj potrjuje, kar smo že prej precej dovedeli. Volilci mest in trgov v Kanalu, Tominu, Kobaridu, Boveu in Ajdovščini, v saboto, 18. t. m. pride na Vas volilna pravica. Nikar ne glasujte za gosp. grofa Coronini-ja, marveč glasujte za občespoštovanega g. *Karola viteza Catinelli-ja*, c. kr. majorja v pokoji. Catinelli je razumen občespoštovan gospod, ob enem pa tudi dober katoličan.

— *Iz Tomina nam pišejo.* — Volitev v našem trgu je začela ob 10. u. Pristranost volitvenega komisarja g. Gorjupa kazala se je že pri volitvi volilne komisije, ko je imé *Ko-fol*-ovo brez krstnega imena zametaval, ki bi bil že brez tega v volilni komisiji. Ko je volilna komisija glasove oddajala, kazala se je prav v bengaličnem ognju Gorjupova pristra-

nost. Volilec A., ki bi bil moral za predsednikom prvi glas oddati, pustil je šele zadnjemu glasovati in sicer zato, ker se mu je dozdevalo, da ne bo za Winkler-ja glasoval. Janéz Črv je glasoval za dr. Tonkli-ja, in pri tej priložnosti so Jos. Ivančič, notar, Miani, koncipient in nekteri Tominci pokazali, da so omiko v najem vzeli, ker so ga sè sikanjem in posmehom pozdravljali. Ravno to so delali, ko je kaplan Pipan zanj glasoval.

— Veliki posestniki na Goriškem bodo volili 23. t. m., t. j. prihodnji četrtek v Gorici. Lastnega kandidata mi Slovenci ne moremo postaviti, ker nas je premalo, oklenimo se toraj Lahov, ki bodo volili grofa Pace-ta, velikega posestnika.

Slovenski veliki posestniki, volite ga enoglasno, volite ga vsi, ker je, naše federalne stranke privrženec.

— G. Nabergoj v tržaški okolici je izvoljen z ogromno večino za poslanca.

— Opravičene pritožbe. — Nekteri gg. na Krasu se pritožujejo, da niso že več mesecev „*Glasa*“ prejeli. Ker smo jim liste redno pošiljali, moral jih je kdo na kaki pošti zadržati. Da tem opravičenim pritožbam konec storimo, prosimo, naj nam dotičniki v kratkem pismeno naznani, koliko listov niso prejeli, in na kateri pošti bi jih morali dobivati. S temi pismi se obrnemo do tukajšnjega poštnega oskrbnitstva in ako bo treba do direktije same v Trst, da se tej nerednosti za vselej v okom pride. Konec mora biti tega, tudi če imamo Bog ve se kam pisati.

Borsni kurzi na Dunaji 15. oktobra.

	gl. kr.
Enotni drž. dolg. v papirju . . .	68.10
„ „ „ „ srebro . . .	72.25
Drž. posojilo leta 1860 . . .	100.25
Akcije narodne banke . . .	954.—
Kreditne akcije . . .	215.50
London . . .	113.—
Napoleon d'or. . .	9.08
Cekini . . .	—.—
Adžjo srebra . . .	107.75

Oznaničnik.

Valentin Cappellani

naznanja, da se je preselil v gospojsko ulico, v Pauletičevo hišo št. 268 in da je napolnil svojo stacuno z raznovrstnim blagom.

Ob enem naznanja, da obdrži tudi zanaprej staro stacuno na Travniku, kjer se nahaja velika zaloga raznovrstne robe in obleke za možke, plaščev, odej itd. Tudi se tam sprejemajo na ravno omenjene stvari naročila, ki se brž in natanjko izvršujejo.